

FELJTON

Veliko „da“ židovskim korijenima kršćanstva, odlučno „ne“ antisemitizmu (1/6)

ILUSTRACIJA

Ovaj feljton naglašava kako je došlo do preobrazbe odnosa kršćana i Židova te aktualnom kršćansko-židovskom dijalogu i njegovim perspektivama. Bavi se međuodnosom kršćanstva i židovstva, teološkim i kulturalnim odrednicama međureligijskoga dijaloga u svjetlu deklaracije Nostra aetate te na taj način želi pridonijeti razvoju dijaloga Katoličke Crkve i židovstva.

14.12.2022. / 10:14 / hjb

Povezanost kršćanstva i židovstva karakterizirao je tijekom prošlosti put od uzajamnoga optuživanja do dijaloga, bratstva i prijateljstva. Do danas prevladavajućega učenja katoličke teologije u kojoj se na Židove gleda kao na stariju braću doveli su posebice koraci učinjeni na Drugome vatikanskom koncilu. Danas Katolička Crkva priznaje da se počeci njezine vjere nalaze u židovskoj tradiciji, da postoji snažna povezanost između dvije abrahamske religije, da su teme svetosti života, obiteljskih vrijednosti, društvene pravednosti, važnosti Božje riječi, slobode vjeroispovijesti i savjesti one koje ujedinjuju predstavnike kršćanstva i židovstva.

Jačanje antagonizma

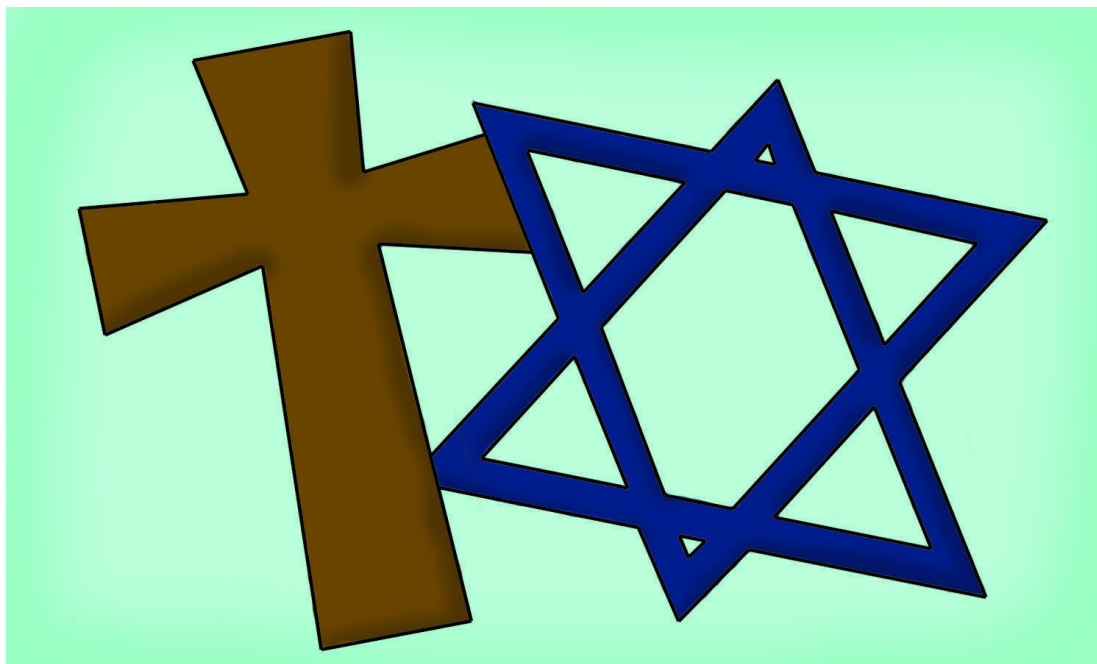
No nije oduvijek bio takav slučaj, jer kršćansko-židovske odnose prati bremenita prošlost u kojoj su se čule teške riječi i optužbe. Kako ukazuju stručnjaci, raskid kršćanske Crkve sa židovstvom nije se dogodio odjedanput i na svim mjestima u isto vrijeme. On se događao postupno, od same pojave prvih kršćanskih zajednica. „Kristova Crkva kao samostalna

religijska zajednica nastala je poslije Isusove smrti. Vrlo su rano u Crkvi nastale rasprave i napetosti između prvih kršćana, koji su prethodno najvećim dijelom bili Židovi, i Židova koji su ostali vjerni židovskom vjerskom zakonu. I to nije bilo ništa neobično. (...) Žešće rasprave kršćana sa Židovima nastale su onda kada su u Isusovu Crkvu ulazili nežidovi, to jest ljudi s poganskom prošlošću“, piše u svojem djelu „Odnos između Židova i kršćana kroz povijest“ dr. Adalbert Rebić.

Kršćansko-židovske odnose prati bremenita prošlost u kojoj su se čule teške riječi i optužbe. Kako ukazuju stručnjaci, raskid kršćanske Crkve sa židovstvom nije se dogodio odjedanput i na svim mjestima u isto vrijeme

Da se u tim prvim godinama kršćanstva može govoriti gotovo o isprepletenosti kršćanstva i židovstva, pokazuju brojni primjeri, no u 3. stoljeću počinju sve snažniji antagonizmi između židovstva i kršćanstva... Tada u kršćanskim krugovima počinje prevladavati teorija koju dr. Rebić naziva „supstitucijska“ te je opisuje: „To je teorija o tome da je kršćanstvo zamijenilo židovstvo i da je židovstvo preživjelo i nije više potrebno. Židovima su prigovarali što nisu prihvatili Krista i u nj povjerovali. Propast Hrama i Jeruzalema, izgon Židova iz njihove domovine i raspršivanje po cijelome svijetu (židovska dijaspora) opravdavali su grijehom Židova što su ubili Krista.“

Svakim daljnjim stoljećem dolazi do snažnije podjele, teških međusobnih predrasuda i bolne povijesti u odnosima između kršćanstva i židovstva. „U srednjem vijeku na više su mjesta bile upriličene velike rasprave (kontroverzije) između židovskih i kršćanskih teologa. Dakako, svaka je strana uvijek iznosila samo svoja vjerska shvaćanja i nije baš primjerno poštivala mišljenje druge strane. Bilo je dapače i ružnih pojava vrijeđanja Židova. Neki su ih kršćani prisiljavali da se odreknu svojeg identiteta, svoje vjere, i da prihvate kršćansku vjeru“, tvrdi dr. Rebić, a nezaobilazna je činjenica da u mnogim europskim zemljama postoji iskustvo da je u većinski katoličkim zemljama mržnja i diskriminacija Židova dovela do velike tragedije holokausta.

Kršćanstvo i judaizam

Deklaracija kao izvor nadahnuća

S deklaracijom *Nostra aetate* Drugoga vatikanskoga koncila Katolička Crkva krenula je putem dijaloga, bratstva i prijateljstva sa židovskim narodom. U tom razdoblju židovsko-kršćanski dijalog doživio je niz napredaka, od kojih su neki bili gotovo nezamislivi prije nekoliko desetljeća. Odnos s judaizmom postao je dio identiteta Katoličke Crkve, pa bi upravo vjernici trebali imati aktivnu ulogu u borbi protiv antisemitizma. Stoga duh i poruka toga dokumenta žive do danas, a njegovo nasljeđe te važne poruke i smjernice katoličkim vjernicima izvor su nadahnuća kada se govori o kršćansko-židovskim odnosima. Svjedoči to i isticanje da je Deklaracija *Nostra aetate* „izricanje velikoga ‘da’ židovskim korijenima kršćanstva i odlučno ‘ne’ svim oblicima antisemitizma“. Tako je, naime, Deklaraciju opisao tajnik Komisije Svete Stolice za vjerske odnose sa Židovima dr. Norbert Hofmann.

**Odnos s judaizmom postao je dio identiteta
Katoličke Crkve, pa bi upravo vjernici trebali imati
aktivnu ulogu u borbi protiv antisemitizma**

Na jednom skupu u Zagrebu 2019. godine pojasnio je koje su tri stvari rezultirale dokumentom *Nostra aetate*. „Prije svega, promišljanje o šoi. Kako je bilo moguće da se dogodi ljudska tragedija u kršćanskoj Europi, u katoličkim zemljama? Dakle to je bilo promišljanje: kako je bilo moguće da šoa bude jedan od glavnih motiva za nastanak dokumenta *Nostra aetate*?

Druga činjenica, po meni je, stvaranje Države Izrael. Po prvi puta u povijesti, mala kršćanska manjima u Svetoj Zemlji zajedno je sa židovskom većinom. Kako se nositi s tim? Dakle, nužan je dijalog, napose u Svetoj Zemlji, u Državi Izrael. Dakle, to je bilo promišljanje novog odnosa prema židovskom narodu, Državi Izrael. I treća stvar po meni kao bibličaru je napredak biblijskih znanosti. *Divino afflante Spiritu* bila je prva enciklika, a potom tekstovi Drugoga vatikanskoga koncila *Verbum Dei*. Oni su sve više i više razotkrivali židovsku pozadinu Isusa, židovstvo Isusa“, rekao je tada dr. Hofmann.

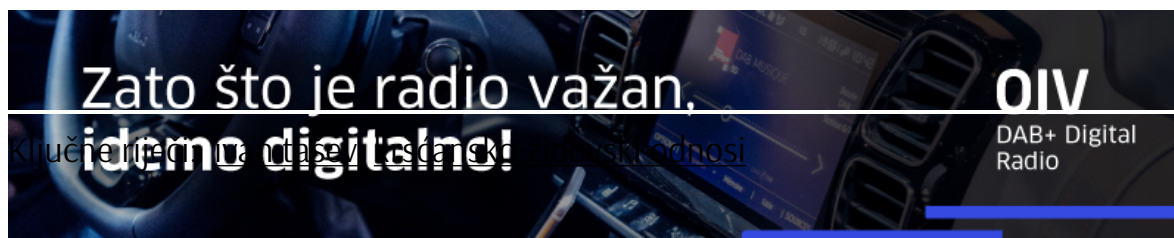
Židov – dobitnik papine nagrade

Da je došlo do velikoga zaokreta nakon Drugoga vatikanskoga koncila svjedoči i primjer da je ove godine, prvoga dana prosinca, nagradu »Ratzinger« prvi puta dobio netko tko nije kršćanske vjere, a riječ je o Židovu – pravnome stručnjaku i publicistu Josephu Weileru.

Autor: Ivan Tašev, novinar Glasa Koncila (itasev@glas-koncila.hr)

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2022 Hrvatska katolička mreža